

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית אגף א' אמנויות
הפיקוח על הוראת התאטרון

דרכי הוראה יחידות לימוד

"תיאטרון שעת סיפור" / רחל ענבר

מתוך: אמנות התיאטרון - המדריך למורה.
יחידת לימוד לכיתות א'-ב'.

תיאטרון שעת סיפור הוא אירוע תיאטרוני שבו מגיש המספר, בדיבור ובפעולה, התרחשות דרמטית בפני קהל צופים במקום ובזמן מוגדרים.

שעת סיפור הוא שם כולל לאירועים שבהן מסופר סיפור לקבוצה של מאזינים. אירוע מעין זה עונה על הסקרנות שיש לילדים להקשיב לסיפורים שיש בהם עלילה דרמטית מעניינת ודמויות שאפשר להזדהות עמן, ובכך מפעיל ומעשיר את ההכשרים הרגשיים והאינטלקטואליים של הילדים.

תיאטרון שעת סיפור בכיתה הוא עיבוד של המודל המוכר לילד והפיכתו לאירוע תיאטרוני בקנה מידה קטן.

מבנה של אירוע תיאטרון שעת סיפור:

זמן האירוע יכול להיות שעת הוראה אחת (עד 45 דקות). מקום האירוע יכול להיות פינה בכיתה, בגן או בספרייה, שתהווה את ה"הבמה" – אזור המשחק של המספר וה"אולם"; מקומות הישיבה לקהל: שטיח, כריות או מעגל של כיסאות. אפשר להכין את החלל בהפסקה, כשהילדים נמצאים מחוץ לכיתה, ואפשר להכינו בעזרת הילדים תוך השמעת מוזיקה ולהפוך אותו למעין טקס, אשר בו ייקחו הילדים חלק פעל.

ניתן לבנות את האירוע בשלושה חלקים:
א. הכנה לקראת הסיפור.
ב. הסיפור.
ג. הסיום.

א. הכנה לקראת הסיפור

החלק הראשון הוא מעין חימום. תפקידו לרכז ולמקד את הילדים בסיפור. משך הפעילות כ- 10–15 דקות והיא מורכבת משני חלקים:

1. פעילות כללית מכינה.
2. הכנה לסיפור עצמו.

1. פעילות כללית מכינה:

משחקי תנועה ופנטומימה: הפעלת חלקים שונים בגוף בצורה ישירה או בעזרת

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית אגף א' אמנויות

הפיקוח על הוראת התאטרון

דימויים מוחשיים, בהנחייתה של המספרת, לצלילי מוזיקה מתאימה. המספרת יושבת או עומדת מול הילדים ומדגימה תנועות שונות לא מורכבות, תוך שמירה על קשר עין אתה: פתיחה וכיוון של אצבעות הידיים, הרמת כתפיים, הטיית ראש מצד לצד או טיפוס על חבל דמיוני ו"טפטוף" גשם בעזרת אצבעות.

מוזיקה: אפשר לשיר עם הילדים בליווי כלי נגינה: שירי ילדים, שירי חג, שירי אצבעות כגון "שיר העכביש", "איפה אגודל", או שיר שמתאים בנושאו לנושא הסיפור. אפשר לחלק כלי הקשה שונים: שלישים, תיבות סיניות, מצלתיים, וללוות בהקשה מוזיקה קצבית המושמעת בטייפ.

משחקי חברה בישיבה: אפשר לשחק משחקים שאינם דורשים תנועה בחלל החדר – משחקי שמות – כמו משחק בכדור רך ("קיפוד" מגומי); המספרת זורקת את הכדור אל הילדים והם מחזירים אותו תוך כדי אמירת שמם.

2. הכנה לסיפור עצמו

בהכנה לסיפור עצמו אפשר למקד את תשומת הלב של הקהל בכמה דרכים: דיאלוג בין המספרת לבין בובה או אבזר, אשר בו יעלה הנושא המרכזי או אירוע מזמן. לדוגמה: כהקדמה לסיפור של ימימה טשרנוביץ – מוקי ברוגז עם אמא – הבובה שרויה ברוגז, היא כועסת ומסרבת לדבר עם המספרת, כי אמה כעסה עליה. - כאירוע מזמן אפשר להציג חפץ מעורר סקרנות ולהניחו במרכז: מכתב חתום, כסא הפוך. אחד הילדים בקהל יעלה שאלות כגון: מה זה? מאין זה? למה זה? ואם לא יעשה זאת תעשה זאת הבובה או המספרת. במסע אל האי אולי אפשר להציג בובה שבורה ולשאול: מה קרה לה? איך זה קרה לה?

- אפשר לנהל שיחה ישירה עם הילדים ולשאול שאלות שיעזרו להבנת מושגים בסיפור (מילה מסובכת), מקום ההתרחשות (מי יודע איפה זה?), הדמויות (מה זה גמד? מה זה ענק? מישהו ראה פעם מלך?), או שאפשר להתמקד בסוג הרגשות שהסיפור מעלה (קנאה, שמחה, נקמה).

מומלץ לא להאריך יתר על המידה בשלב ההקדמה, כדי שהמוקד יהיה הסיפור עצמו.

ב. הסיפור

שתי דרכים לספר בהן את הסיפור:

1. קהל המאזינים אינו פעיל.

2. קהל המאזינים פעיל.

יש כמה דרכים לספר את הסיפור: אפשר לספרו ברצף מתחילתו ועד סופו על ידי כך שהיא נעזרת בבובות ובאבזרים, נעה על הבמה ומשחקת את הדמויות השונות, ואפשר לספר בישיבה בלבד. בדרכים אלה משך הסיפור לא יעלה על עשרים דקות. ישיבה ממושכת מדי, כשהפעילות המרכזית היא צפייה, גורמת לעצבנות סמויה ולחוסר שקט. דרך אחרת היא לספר את הסיפור באופן מקוטע ולשלב בו המחזה ומשחק של הקטעים המסופרים. בדרך זו יאריך זמן הסיפור על חשבון ההכנה והסיום: המספרת תחלק את הסיפור לקטעים. אחרי כל קטע מן הסיפור היא תפסיק, ובהנחייתה הילדים יציגו אותו. אם למשל בקטע הראשון יש תיאור מקום ההתרחשות ביער, בים או בבית, תזמין המספרת את הילדים לעצב את הסביבה בעזרת אבזרים שונים הנמצאים בכיתה או בתנועות גוף של הילדים. הסביבה שהילדים יצרו על ה'במה' יכולה לזמן התרחשות: מה קורה כשיש סערה ביער? מה קורה כשהים קופא? איך הנראה הבית הפוך? אפשר לארגן התרחשות הנובעת מתוך הסיפור. בכיפה אדומה – המפגש ביער בין כיפה אדומה לזאב, המפגש בין סבתא והזאב, וכן הלאה. בעיזה ושלושת הגדיים – המפגשים השונים בין הזאב לגדיים. משלי חיות מתאימים במיוחד לסגנון זה של שעת סיפור.

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית אגף א' אמנויות הפיקוח על הוראת התאטרון

ספר סיפורים שיש בו תמונות יכול אף הוא לשמש נקודת מוצא להפעלה ולפיתוח מצבים דרמטיים בדרך של אימפרוביזציה. השאלות המנחות את המספרת יתרכזו במדרש תמונה: מי ומה נמצאים בתמונה? האם התמונה מספרת סיפור? לאחר שהתמונה ברורה ומובנת, יוזמנו הילדים לעצב סביבה דומה על הבמה, להתאים תלבושות ואבזרים לדמויות, לחקות את הדמויות ולשחק אותן בעזרת הרמזים המצוירים של תנוחות הגוף והבעות הפנים. בעזרת המספרת יוכל הקהל להנחות את השחקנים ולהיות ה"במאי".

הגשת סיפור בדרכים אלה דורשת בחירה של סיפורים שיש בהם מצבים דרמטיים ברורים המזמנים הפעלה, או סיפורים שיש בהם תמונות מעוררות השראה לילדים. על המספרת להיות מוכנה עם תכנית ההפעלה, פתוחה לאלתורים ולשינויים.

ג. הסיום

חלק אחרון זה תפקידו לסכם את האירוע, להשלים פערים בידע או בהבנה, לסגור מעגל של פעילות, לברר חוויות ולעבדן.

משך הפעילות: כ- 10-15 דקות.

- אפשר לבצע כמה תנועות מתיחה של הגוף, שיעזרו להשתחרר ולהרפות את המתח שנבע מן הישיבה והצפייה.
- אם בהכנה היה דיאלוג עם בובה או עם אביזר, אשר בעזרתם הועלתה בעיה מסוימת, כדאי בסיום להתייחס לכך.
- בסיפור *מוקי ברוגז עם אמא* הבובה יכולה להבין שקורה שאמא כועסת לפעמים וקורה שגם הבובה, המייצגת דמות של ילד, כועסת על אמא.
- בסיפור *פחדרון בארון* ובסיפור *נעמה לא מפחדת* הבובה יכולה לגלות שטבעי לפחד לפעמים, ושמתגברים על פחד באופן שלומדים להכיר אותו.
- בסיפור *הברווזון המכוער* הבובה מגלה בעזרת המספרת שיש מקום בעולם לכולם, גם לכאלה שנראים אחרת, ושיופי וכיעור הם דברים יחסיים. מה שיפה בעיני אחד נראה מכוער בעיני אחר ולהפך.
- לפעמים מתפתח דיון סימולטני בעקבות שאלה שהעלה אחד הילדים. כדאי להקשיב לתגובות נוספות של הילדים. המספרת יכולה להשתלב בדיון, או לשלב בו את הבובה או אבזר אחר.
- אפשר להמחזז קטעים נבחרים מתוך הסיפור (אין צורך לשחזר את כולו, בעיקר לא את הקטעים התיאוריים). המספרת שואלת: "מי רוצה לשחק את...". היא מחלקת תפקידים לילדים השונים ו"מביימת" אותם, כשהיא אומרת: "בואו ונראה איך אמא עז מזהירה את ילדיה השובבים כשהיא יוצאת למכולת. אתם, הגדיים, משחקים לכם בתופסת, אמא מכינה את הסל, מתלבשת ואומרת..."
- אפשר לחזור על קטע אחד פעמים מספר. (חזרה כזו אינה דרושה קרוב לוודאי למספרת שהפעילה את הילדים תוך כדי הסיפור).
- לאחר שהילדים כבר רכשו מיומנות בשחזור קטעים ובהצגתם, אפשר לתת להם פסק זמן להתארגנות עצמאית בקבוצות, שלאחריה יתכנסו כולם לצפות בתוצרים. מקצת מן הילדים יכינו קטעים מתוך הסיפור, מקצתם יכינו קטעים בעזרת בובות, ואחרים יציירו ויכתבו רשמים על הסיפור. על המספרת להיות ברורה בהנחיות ולעבור בין הקבוצות בזמן הפעילות כדי להנחות ולעזור.
- את הצוירים, היצירות, החוויות והסיפורים שנוצרו בעקבות שעת הסיפור אפשר להציג במקום מתאים בכיתה תחת הכותרת – **תיאטרון שעת סיפור**.
- כדאי לסיים את האירוע בפירוק ה"אולם" וה"במה" בעזרת הילדים – החזרת הכיסאות, הכריות,

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית אגף א' אמנויות
הפיקוח על הוראת התאטרון
התפאורה והאבזרים למקומם. גם כאן אפשר להיעזר במוזיקת רקע.

תיאטרון שעת סיפור הוא מודל גמיש. כל מספרת מפתחת עם הזמן והניסיון את המבנה
התאים לה ולדינמיקה של הקהל שלה.